

RIJEČ

GRAČANIČKI GLASNIK
časopis za kulturnu historijuBroj 60
Godina XXX
Novembar, 2025.
[str. 239-240]

© Monos 2025

Čamdžićevo vašarište uspomena

Amer Tikveša

“Vašar je veoma zanimljiv”, rečenica je koju je Meša Selimović podvukao u radu jednog svog učenika, a Čamdžićevog djeda, i dao mu najvišu ocjenu. O tome Čamdžić piše u jednoj od svojih crtica. To je jedna od potki njegove porodične historije oko koje su se članovi porodice vrtili kao lisica oko kokošinca na porodičnim sijelima pitajući se odakle toj rečenici prići, kako rastumačiti nešto tako prosto, a što sigurno krije u sebi neku dubinu čim je velikom piscu mogla privući pažnju.

Bez želje za bilo kakvim poređenjem s Mešom, ali sa sviješću da barem na nivou tumačenja đaćkih radova mogu imati jednak nivo razumijevanja napisanog kao i on, gotovo sa sigurnošću mogu reći da tu Selimović nije ocjenjivao rad, ili bar ne samo rad, već i karakter. Poručivao je đaku: «Neka tako i ostane, neka ti vašar uvijek bude veoma zanimljiv.»

Znao je veliki pisac da vašar nije ništa drugo nego metafora za život. Na malom prostoru u kratkom vremenu nabudženo onoliko stvari koliko čovjek ne može stići pažljivo pregledati pa ili će doći namjenski na tačno određeni štand gdje se prodaju, na primjer, poljoprivredne alatke, kupiti onu koja mu treba i vratiti se kući ili će mu cilj biti vašar kao takav, pa će opipati materijal od kojeg su šivene haljine, probat sir iz mijeha, pogledati nastup gutača vatre, običi koji krug ringišpilom, ispitati oštricu najnovijih noževa od skandinavskog čelika na kartonskoj kutiji od Hepokovog vina i još mnogo toga. i na kraju, možda, ništa ne kupiti već se vratiti kući ispunjenih čula i

dubokog utiska o danu kad se svijet okupio da pokaže najbolje što ima.

Čamdžićev djed bio je ovaj drugi. Prošao je kroz život kao šeret, dobrodruška intelektualna duša, svega se pomalo dotičući i u svemu ostavljajući pomalo sebe ali s dubokim tragom. Do kraja je volio vašar a život mu je bio kao vašarište, pun anegdotalnih situacija koje su poslužile kao inspirativno polazište Mirsadu Čamdžiću za pisanje nekih od njegovih crtica.

Vašar kao metaforu za život Čamdžić, za razliku od njegovih likova koji to rade iskustveno, oslikava literarno. Cijeli svijet je vašarište, ali Čamdžić nam pokazuje da ga ne moramo obuhvatiti cijelog da bismo to dokazali, već da svaki njegov dio oslikava cjelinu. On je kao autor svjestan da što je dio tog svijeta manji, artefakti koji dokazuju njegovu autorsku tezu su gušći. Sretna okolnost je da te male cjeline nosi u sebi pa je sve o čemu piše iskustveno doživljeno. To su, recimo, Gračanica i njeni upečatljivi likovi, ili jedna staračka torba, ali se vine i do velikana

pisane riječi kakvi su Marko Vešović i Charles Baudelaire kojeg je Vešović prevodio a koji su na vašarištu života učestvovali kao prodavci najbolje poezije.

Čamdžić o svemu tome piše kao usmeni pripovjedač, još jedna figura s vašara. Međutim, on je usmeni pripovjedač 21. vijeka, svjestan slabosti ljudske koncentracije za grandioznost sijarićevskog pripovijedanja. On kreće s kratkim rečenicama, anegdotalnim situacijama, naizgled nepovezanim, ali s provučenom slutnjom kroz svijest čitaoca da će se to na kraju povezati u nekoj poenti, što čitaoca i drži da ide do kraja. Ta poenta je u Čamdžićevim crticama smrt, ali ne banalno shvaćena kao kraj nego kao pečat na to da je život onoga o kome piše bio vrijedan priče.

Čitati njegove priče lijepo je iskustvo, između ostalog i zato što u centar pažnje priziva i vlastite uspomene i sjećanja na ono što je bilo vrijedno zapisivanja, ali iz nekog razloga nismo to uradili. Čamdžić je to uradio za nas. Više nego dobro, usudio bih se reći.